

בגלל הטראומה ההיא

הוא איבד שישה מחבריו בקרב בקבר יוסף, ספג פציעה קשה בעצמו וסובל עד היום מפוסט־טראומה. כל צליל קטן הקפיץ אותו, כל נקישה של עט גרמה לו לדריכות. ח"כ אופיר סופר (ימניה) יודע היטב עם איזה קשיים מתמודדים הלומי הקרב בישראל: "יש פתאום התפרצויות זעם עד שאנשים לא מכירים את עצמם בכלל". עכשיו הוא מקים ועדת משנה בכנסת לטיפול בחיילים שנתנו את נפשם למדינה וזקוקים לעזרתה: "בשבוע שעבר פנה אליי צלף שנפגע בהיתקלות בעזה – הוא ברמה תפקודית אפס. זה היחס שהלוחמים ראוים לו?"

נעם ברקן | צילום: שלו שלום

→ זאת האחריות שלנו לעזור. ח"כ סופר

→ שיקום של שנתיים. סופר לאחר הפציעה | צילום: אריאל אל יוסף

↑ ספטמבר 1996: הכותרת ב"ידיעות אחרונות" על הקרב בקבר יוסף

→ סופר מקבל צל"ש מעוזי דיין על תפקודו בקרב | צילום: אריאל אל יוסף

ערב סוכות 1996. אופיר סופר מתקדם עם הנגמ"ש לעבר מתחם קבר יוסף. ברגעים האלה משתולל המון פלסטיני משולהב על גדרות המתחם, עם אבנים ובקבוקי תבערה. סופר יודע שעליו לחלץ פצועים מכוח מג"ב ממתחם הקבר, אך הוא עדיין לא יודע איזו טרגדיה ממתנה לו שם. הימים ימי סערה בגדות איו"ש בעקבות החלטת הממשלה לפתוח את מנהרת הכותל, מהומות מתפתחות בכמה גזרות במקביל. סופר, אז מ"מ בגרוד חרוב, מאבד בקרב הזה שישה מלוחמיו. תחת אש, ובעורו פצוע, המשיך סופר לפקד ולחלץ את הפצועים כשהכורים שורקים מעל ראשו, וגם לאחר שבקבוק תבערה נוקש לעבר הנגמ"ש שלו והוא החל לעלות באש. לימים, כשקיבל צל"ש על תפקודו בקרב, הרגיש שהסיבה הכסופה היא עוד צלקת שתלווה אותו לעולם.

סופר, היום ח"כ מטעם ימניה, היה צריך לעבוד תהליך ארוך שנמשך שנים כדי להבין שאירועי הקרב הוא צרבו בנפשו טראומה קשה והוא למעשה "הלום קרב". בשבוע הבא הוא יסגור מעגל, כשפיתח באופן רשמי את דיוני ועדת המשנה לטיפול בלוחמים נפגעי פוסט־טראומה, שהוקמה בוועדת העבודה והרווחה בכנסת – ושנבחר לעמוד בראשה. בראיון ל"ידיעות אחרונות" מסביר סופר כי למרות הרצון הטוב של המדינה, הטיפול בהלומי הקרב לוקה בחסר וזקוק לרפורמה אמיתית. הוא כמובן מכיר את המצב הכי מקורב שאפשר, ויש לו שורה של פתרונות ורעיונות יצירתיים.

מתי קראת לפוסט־טראומה שלך בשם? "באחד הטיפולים נפגשתי עם פסיכולוגית ששאלה אותי שאלות כמו מה אני עושה כשאני שומע מישהו בוכה. אמרתי לה שלשמוע בכי הופך אותי לעצבני. הבנתי שאני בעוררות־ייתה, אתה לא יכול שייגעו בך, כשמישהו נוקש לידך בעט או אפילו משחק בבקבוק פלסטיק ומשמיע נקישות זה לוקח אותך למקום של דריכות, ואתה לפעמים לא יודע להסביר לאחרים שיש צלילים שמוציאים אותך מדעתך. אצל כל אחד זה משפיע אחרת. אצלי זה צלילים. הפסטיכו־לוגית שמעה אמרה לי 'יש לך תסמינים של פוסט־טראומה'. אתה גם לא בדיוק ישן. גם היום השינה שלי היא שינה אחרת. היום הרברים נראים הרבה יותר טוב, עברתי כברת דרך, לכן אני מאמין שאפשר לעשות המון. להביא אנשים למקומות מאוד טובים, גם אם לא מושלמים. אני למשל התקומתי המון. אין שם להשוות, החיים שלי אחרים לגמרי. הרבה אנשים לא מודעים לזה שהם יכולים לשפר את איכות החיים שלהם לאין ערוך."

התמונות של החברים המתים

לסופר יש תוכנית פעולה מסודרת. מי כמוהו יודע היטב שהפציעה הנפשית נשארת פעמים רבות שקופה, ועד כמה חשוב לסייע לנפגעים הטראומה להשתלב במעגל העבודה ולקבל

טיפול נפשי. "המורכבות ומגוון הסימפטומים של ההפרעה הפוסט־טראומטית כל כך רחבים: אתה צריך לכתוב מסמך, ואתה בחור מאוד אינטליגנטי, ופתאום זה הופך להיות בלתי אפשרי. אתה רגיש לרעשים, למשמע כוור קופץ. יכול להיות מצב ששבוע שלם אתה עצבני ואתה לא יודע מה עובר עליך עד שאתה נוכר שעוד כמה ימים יש אצרכה לחבר שנהרג. או למשל מקרה שהיית באוכרה של בן משפחה שלא קשור לשירות בצבא אבל זה מעורר בך התפרצות זעם שבמהלכה אתה לא מכיר את עצמך. המשפחה לפעמים נושאת בנטל יותר מהנפגע עצמו, כי היא העוגן הכי יציב שלו, אבל האשה והילדים הם לא עו"סים או פסיכולוגים, וזה נוסף הרבה פעמים למצב אחר כמו בעיות כלכליות, שנובעות גם מהמצב הנפשי, כי המשוקם לא מצליח לעבוד. אני יודע שמשדר הביטחון מסייע, ושיש סדנאות זוגיות, אבל לטעמי יש עוד הרבה מה לעשות. יש לנו חובה להביא כל משוקם למצב שבו הוא יעבוד ויחיה חיי משפחה תקינים. אין מצב שיאמרו לזוג או למשוקם שנגמרו ההקצאות לטיפול זוגי או לטיפול נפשי".

סופר מתקשה מאוד לחזור לאירוע הטי־אומי שבמידה רבה עיצב את חייו. הוא רואמי שרית בלבנון, ובאירועי אוקטובר 2000 חזר לשכם כמ"פ. "וכל הזמן אני שואל את עצמי אם אני עובר על אותם טורים כמו מפקדים אחרים, כי ברור לי שאני לא כמו כל מפקד שש אליו קרב, ומצד שני אני צריך למשוך קדימה ולדעת שאתפקד נכון באירוע. החזרה לגזרת שכם, כסמג"ח, אחרי חומת מגן, בתקופה מאוד

איבד שם פקודים וגם את חבר ילדותו סגן מיקי דרוש שגולד כמה שבועות לפניו. הוא מבקש שלא להרחיב בפרטים על הקרב. גם לא על בקבוקי התבערה והכורים שספגו שם הוא ולוחמיו, ולא על הרגע שבו התעורר בבית החולים ונתקל בכותרות העיתונים עם התמונות של חבריו המתים מבלי שהיה לו מושג מה עלה בגורלם.

אחד ממו"ר את אדוות הטרואומה על בשרך. "נפצעתי חודש וחצי אחרי שסיימתי קורס קצינים. זה כמובן משפיע על המוכנות שלך ועל היחס שלך לחילוק, לאחריות שלך כמפקד להיות עם החיילים בשטח. זה משפיע על המון דברים. הפציעה בעין דרשה שיקום ארוך, וגם הפציעה האורתופדית דרשה שיקום. זה נמשך שנתים אבל התמול מולי, ועם הרבה רצון טוב מצד המפקדים חזרתי לשירות ביולי 1998 כמ"פ."

איבד שם פקודים וגם את חבר ילדותו סגן מיקי דרוש שגולד כמה שבועות לפניו. הוא מבקש שלא להרחיב בפרטים על הקרב. גם לא על בקבוקי התבערה והכורים שספגו שם הוא ולוחמיו, ולא על הרגע שבו התעורר בבית החולים ונתקל בכותרות העיתונים עם התמונות של חבריו המתים מבלי שהיה לו מושג מה עלה בגורלם.

אחד ממו"ר את אדוות הטרואומה על בשרך. "נפצעתי חודש וחצי אחרי שסיימתי קורס קצינים. זה כמובן משפיע על המוכנות שלך ועל היחס שלך לחילוק, לאחריות שלך כמפקד להיות עם החיילים בשטח. זה משפיע על המון דברים. הפציעה בעין דרשה שיקום ארוך, וגם הפציעה האורתופדית דרשה שיקום. זה נמשך שנתים אבל התמול מולי, ועם הרבה רצון טוב מצד המפקדים חזרתי לשירות ביולי 1998 כמ"פ."

אחד ממו"ר את אדוות הטרואומה על בשרך. "נפצעתי חודש וחצי אחרי שסיימתי קורס קצינים. זה כמובן משפיע על המוכנות שלך ועל היחס שלך לחילוק, לאחריות שלך כמפקד להיות עם החיילים בשטח. זה משפיע על המון דברים. הפציעה בעין דרשה שיקום ארוך, וגם הפציעה האורתופדית דרשה שיקום. זה נמשך שנתים אבל התמול מולי, ועם הרבה רצון טוב מצד המפקדים חזרתי לשירות ביולי 1998 כמ"פ."

שבו הכניתי שאצלי הרברים עובדים אחרת. זאת הייתה תקופה מאוד אינטנסיבית, של מדיניות 'כיסוח דשא' – כל מחבל שמתחיל להרים ראש, מורידים אותו. קיבלנו אונליין מודיעין על כל פעילות. זה מצד אחד מרתק לשרת בכירת הטי־רוח, מצד שני זה סוחט אותך. אני מגיע הביתה אחת לשבועיים מוצף, ואני מביץ שאני צריך לטפל בעצמי".

זה כל הזמן לחיות מחדש את הטרואומה. "זה ממש לסחוט את העור. להגיע הביתה גמור ולהרגיש שהסופ"ש לא מספיק כדי להתאושש".

ננו להם מסלול ירוק

סופר מתכוון לפעול במסגרת הוועדה לקידום שלושה נושאים מרכזיים: סוגיית ההכרה, הטיפול והתעסוקה. "מבחינת ההכרה אנחנו במקום אחר היום ממה שסבלו גיבורי מלחמת יום כיפור", הוא אומר. "פעם השיח היה 'אנחנו לא צריכים פסיכולוגים', ההתמודדות עברה דרך הכחשה. אני בטוח שזאת לא הדרך הנכונה. מפקד טוב צריך להיות מודע למצוקה שלו ושל החיילים שלו תוך כדי השירות. ככל שישלם בפגיעה בסמוך לביה, זה יוביל לתוצאות שיקושיות טובה יותר. בשבוע שעבר טיפלתי בשתי פניות, אחת מהן של צלף

ח"כ סופר: "באחד הטיפולים נפגשתי עם פסיכולוגית ששאלה אותי שאלות כמו מה אני עושה כשאני שומע מישהו בוכה. אמרתי לה שלשמוע בכי הופך אותי לעצבני, שאני לא יכול שייגעו בי. היא שמעה ואמרה יש לך תסמינים של פוסט־טראומה"

לקבל תגמול, ואחר כך התגמול לא מעורר יציאה מהשבר וניסיון להשתלב בשוק העבודה. "ח"כ סופר העלה את הנושא בפני יו"ר ועדת העבודה, הרווחה והבריאות, ח"כ חיים כץ. "הוא היה פתוח ונרתם בצורה נפלאה. גם במשרד הביטחון אני מרגיש שיש בשלות, שהוכיבים את כל הסתדרו, ויכול להיות שאפשר סוף־סוף להביא בשורה גדולה לציבור". חיים כץ מברך על הקמת ועדת המשנה: "מדינת ישראל מוכרחה לדאוג לבניה ובנותיה שנשלחו לקרב וחזרו משם מצולקים בגוף או בנפש. יש להוריד את כל החסמים הבירוקרטיים ולתת את מיטב התמיכה והטיפול להלומי הקרב ולבני משפחותיהם. נפעל במלוא המרץ כדי שאף אחד לא יישאר לבד וללא מענה".

גם בנושא המחקר והאשפוזים הפסיכיאטריים מבקש סופר לעשות שינוי. "מדינת ישראל יכיר לה להוביל במחקר לפחות כמו ארצות־הברית, אם לא יותר. אין לנו כרגע מספר מרוק בכמה לחמנים הסובלים מהלם קרב מרובה, אבל ברור שזה סדר גודל של כמה אלפים. פוסט־טראומה יכולה להתפרץ אחר ישר שנים ויכולה גם לא להתפרץ בכלל, מה שברור הוא שכל שמתפללים לא להשתקם ולא לעבור תחטבי שהם צריכים להוכיח שהם באמת לא במצב נפשי טוב כדי